

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาแบบกึ่งทดลอง (quasi experimental study) ชนิดกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง (one-group before-after design) โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อศึกษาผลของการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่ม และเปรียบเทียบผลของระดับความรู้เรื่องมะเร็งปากมดลูก ทักษะคิดต่อการตรวจคัดกรอง และความตั้งใจมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในสตรีกลุ่มเสี่ยง ตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษา

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า การศึกษาในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 55 ปี และมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 48 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีรายได้ของครัวเรือนอยู่ในช่วง 1,000 – 4,000 บาทต่อเดือน ด้านสถานภาพสมรส พบว่าส่วนใหญ่โดยมีสถานภาพสมรสคู่ และอยู่กินกับสามีมาเกินกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่มีบุตร 2 คน และมีประวัติเคยได้รับความรู้เรื่องมะเร็งปากมดลูกมาก่อน แหล่งที่มาของความรู้ส่วนใหญ่ได้รับจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รองลงมา จากข่าวสารทางวิทยุ เพื่อนและญาติ พบได้น้อยที่ได้รับความรู้จากการอ่านแผ่นพับ เอกสารวารสาร และหนังสือพิมพ์ ด้านประวัติการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มารับการตรวจมะเร็งปากมดลูกทุกปี และทุก 3-4 ปี รองลงมาเป็นกลุ่มที่เคยตรวจมาแล้วเกินกว่า 5 ปี ด้านประสบการณ์ในการตรวจมะเร็งปากมดลูกมาแล้ว ส่วนใหญ่เคยผ่านการตรวจคัดกรองมาแล้วเพียงครั้งเดียว และเหตุผลส่วนใหญ่ที่มาตรวจคัดกรองในครั้งแรกเพื่อต้องการมาตรวจสุขภาพ และส่วนใหญ่จะไปรับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกที่สถานีอนามัย

2. ด้านความรู้เรื่องมะเร็งปากมดลูก ก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่ม

จากผลการศึกษา พบว่า หลังการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องมะเร็งปากมดลูกดีกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ก่อนการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .001$)

3. ด้านทัศนคติต่อการมารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่ม

จากผลการศึกษา พบว่า หลังการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อการมารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ดีกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติ ก่อนการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P=.008$)

4. ด้านความตั้งใจต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่ม

จากผลการศึกษา พบว่า หลังการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่มกลุ่มตัวอย่างมีค่าคะแนนเฉลี่ยของความตั้งใจต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ดีกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความตั้งใจ ก่อนการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P = .005$)

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ศึกษาได้ติดตามผลการมารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของสตรีกลุ่มเสี่ยงภายหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่มไปแล้ว 2 สัปดาห์ พบว่า มีสตรีกลุ่มเสี่ยงมารับบริการตรวจทั้งสิ้น 95 ราย เพิ่มกว่าปี 2548 จำนวน 44 ราย และในสตรีที่มาตรวจนั้น พบว่า เป็นกลุ่มสตรีที่เข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่มมารับบริการตรวจทั้งสิ้น 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.56 และในจำนวนกลุ่มสตรีที่เข้าร่วมในการศึกษามีผู้ที่ไม่เคยมารับการตรวจเลย จำนวน 11 ราย และตัดสินใจมารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในครั้งนี้ทั้งสิ้น 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.63

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้ ได้ออกแบบการศึกษาเพื่อวัดความรู้ ทักษะ และความตั้งใจจากผลของโปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่ม ซึ่งเป็นการวัดผลก่อน-หลังภายในกลุ่มเดียวกัน โดยไม่มีกลุ่มเปรียบเทียบ การนำผลการศึกษาไปใช้ต้องคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างที่ต้องมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ทำการศึกษาด้วย
2. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่มเพียงครั้งเดียว ซึ่งทำให้ไม่ทราบถึงความคงอยู่ในระยะยาวของความรู้ ทักษะ และความตั้งใจ ที่มีผลต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก เมื่อระยะเวลาผ่านไปกลุ่มตัวอย่างยังมีความรู้เปลี่ยนแปลงไปเพียงใดได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. ควรนำโปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่มนี้ไปใช้กับสตรีกลุ่มเสี่ยง เพื่อเพิ่มทักษะด้านความรู้ ทักษะ และความตั้งใจในการมารับบริการตรวจคัดกรองโรคในระดับสถานีนอมาัย
2. ควรนำโปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่มนี้ไปใช้กลุ่มสตรีที่แต่งงานแล้วโดยเฉพาะในกลุ่มอายุประมาณ 25-35 ปี เพราะการสร้างความรู้ความเข้าใจความตระหนักตั้งแต่ต้น น่าจะส่งผลดีต่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการไปตรวจมะเร็งปากมดลูก นอกจากนี้จะเป็นการควบคุมและป้องกันโรคแล้ว ยังสามารถลดอัตราการป่วยและตายด้วยโรคมะเร็งปากมดลูกในระยะยาวได้
3. ควรนำโปรแกรมการให้สุขศึกษารายกลุ่มนี้ ไปใช้ในการให้ความรู้กับกลุ่มแกนนำหมู่บ้านหรือกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขที่เป็นสตรีกลุ่มเสี่ยงจากความคาดหวังผลจากการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และนำความรู้ที่ได้ไปชักชวนบุคคลใกล้ชิดให้มารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก และด้วยศักยภาพของแกนนำ และอาสาสมัครสาธารณสุขซึ่งเป็นบุคคลที่คนในชุมชนยอมรับให้ความเชื่อถือ น่าจะส่งผลดีต่อการชักชวน ชี้นำ และส่งผลให้คนในชุมชนมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมารับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในกลุ่มอายุต่ำกว่า 35 ปีที่แต่งงานแล้ว เพื่อเป็นข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาเพื่อหารูปแบบในการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมารับบริการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกของกลุ่มดังกล่าวต่อไป
2. นำรูปแบบของโปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่มไปประยุกต์ใช้ในการให้ความรู้ด้านสุขภาพอื่นๆ กับประชาชนต่อไป เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพในเรื่องนั้นๆ
3. ศึกษาหาข้อมูลเปรียบเทียบผลของปัจจัยที่มีผลต่อการมาตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกในเขตเมืองและเขตชนบท เพื่อหารูปแบบการให้สุศึกษาที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม
4. มีการติดตามประเมินผลในส่วนของความรู้ในกลุ่มตัวอย่างเดิม เมื่อผ่านไป 1 เดือน และ 3 เดือน และนำมาเปรียบเทียบว่ามีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ไปในทิศทางใด เพื่อหาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษารายกลุ่ม